

Till
Länsstyrelsen i Västerbottens län

Stockholm den 15 november 2021

Komplettering

Ärende nr 521-7466-2020 ang. ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för Natura 2000-område Vardo-, Laster- och Fjällfjällen i Vilhelmina kommun

Länsstyrelsen i Västerbottens län (Länsstyrelsen) har i begäran 2021-07-07 förelagt Vilhelmina Mineral AB (nedan *Vilhelmina Mineral* eller *Bolaget*) att komplettera Bolagets ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Bolaget får med anledning härav anföra följande.

För att besvara de frågor och synpunkter på ansökans innehåll som Länsstyrelsen har framfört i sin begäran om komplettering har Vilhelmina Mineral tagit fram en kompletterande bedömning, bilaga 1. Nedan utvecklar Bolaget sina kommentarer till denna. Strukturen i yttrandet följer Länsstyrelsens kompletteringsbegäran.

1 Redovisning av påverkansområde

Det stämmer inte att beräknade påverkansområden för de planerade gruvorna inte tar hänsyn till större brytningsdjup och endast har utgått från brytningsdjupet vid den nedlagda gruvan. Som redovisas i avsnitt 2.2 i bilaga 1 har beräknade påverkansområden för trycknivåssänkning i berg kring de föreslagna gruvorna utgått från planerade större brytningsdjup. De i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) redovisade påverkansområdena är således korrekt beskrivna.

2 Grundvattenavsänkning

I avsnitt 6.6.1 i MKB:n har de beräknade påverkansområdena för trycknivåssänkning i berget redovisats. Som Länsstyrelsen påpekar har Vilhelmina Mineral dock inte redovisat det område inom vilket det bedöms uppstå en avsänkning av grundvattenytan. Detta redovisas därför i avsnitt 3.2 i bilaga 1. Som framgår av figur 3 i denna bilaga kommer avsänkingsområdets utsträckning bero på om det är fråga om ett område med god eller begränsad vattentillgång i ytsystemet. I detta fall är vattentillgång i ytsystemet mycket god och det råder ett överskott (se MKB:n). En avsänkning av grundvattenytan med upp till 0,1 meter kommer enligt beräkningarna att kunna

uppstå mellan 50 och 200 meter från brytområdet. Om en eller flera större sprickzoner existerar kan det påverkade området bli större. Studier av geologin på plats (borrkärnor) visar dock att risken för att sådana zoner existerar är låg. Denna slutsats bygger på analys som Bolaget har låtit genomföra av stort antal borrhålsloggar från den tidigare bedrivna gruvverksamheten. Av dessa analyser framgår att i det aktuella området är förekomsten av kärnförluster, krosszoner och breccia låg. Därmed bedöms större grundvattenförande sprickzoner i berget vara ovanliga. Vidare bör de förekomster av ren grafit och klorit som noterats innebära att eventuella svaghetszoner kan ha förtätats av dessa omvandlingsmineral.

Det beräknade påverkansområdet för grundvattenavsänkning illustreras i figur 4 i bilaga 1. Av denna figur framgår att påverkansområdena för grundvattenavsänkningen kommer att bli mycket små i relation till påverkansområdena för trycknivåsänkning i berg. Eftersom hela Stekenjokk Syd är beläget utanför Natura 2000-området kommer endast *en mycket liten* del av Natura 2000-området att potentiellt kunna påverkas av grundvattenavsänkningen. Då det råder ett stort vattenöverskott med god vattentillgång i ytsystemet betyder det sammantaget att påverkansområdet inte kommer att sträcka sig längre än ca. 50 meter från gruvorna och att risken för påverkan på Natura 2000-området därmed är låg.

3 Grundvattenbildning

Den bedömda ökningen av grundvattenbildningen till berg redovisas i avsnitt 6.6.1 i MKB:n. Skälet till att grundvattenbildningen till berg i området ökar är att grundvatten i berget avleds mot gruvan när den länshålls. Grundvatten kommer alltså att avledas från det omkringliggande området i riktning mot gruvan, vilket orsakar den trycknivåsänkning och grundvattenavsänkning som har beskrivits ovan. Detta sker typiskt sett i form av en avsänkningstratt kring gruvan men kan även till del ske längs större sprickzoner i berget.

Ett tydliggörande av Bolagets bedömning redovisas i avsnitt 4.2 i bilaga 1. Där framgår att den sannolika grundvattenbildning till berg som används för beräkningarna i MKB:n är alltför liten om hänsyn tas till SGU:s sammanställning av erfarenheter och forskning rörande grundvattenbildning till berg. Således, om grundvattenbildningen har underskattats har påverkansområdets storlek överskattats. Detta i sin tur innebär att de påverkansområden som har redovisats på s. 33 i MKB:n – 2 300 meter för Levi och 2 400 meter för Stekenjokk Syd – är *mycket konservativt* beräknade. En mer realistisk beräkning, baserad på SGU:s kunskapssammanställning, ger vid handen påverkansområden som uppgår till omkring 1 600 meter från respektive gruva. Dessa beräkningar och de erhållna påverkansområdena redovisas i figur 5 i bilaga 1.

4 Tömning av gruvan

Som anges i avsnitt 6.7.1 i MKB:n är avsikten att tömma den idag vattenfyllda gruvan under den tid på året när flödet i Stikkenjukke är som högst och recipienten därmed som minst känslig för ökade flöden. Den mest lämpliga perioden att avleda detta vatten bedöms vara under maj-september. Tömningen kommer att ske enligt en tömningsplan som kommer att upprättas i samband med att Bolaget ansöker om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken för den planerade gruvan. Allt vatten behöver inte tömmas under en femmånadersperiod under ett år, utan tömningen kan komma att sträcka sig över flera sådana perioder och år.

I avsnitt 5.2 i bilaga 1 beskrivs hur stora flödena skulle bli under de fem månader som tömningen planeras att genomföras. I figur 6 redovisas tre olika scenarier där tömning sker under fem månader om året under ett, två eller tre år. Av figur 7 framgår hur stor andel de redovisade flödena är jämfört med det naturliga vattenflödet under respektive månad. Även om hela gruvan skulle tömmas under fem månader skulle tillskottet utgöra en mycket liten andel av det naturliga flödet i recipienten Stikkenjukke (1–6 procent). Även med detta tillskott kommer det totala flödet att underskrida högsta förekommande naturliga flöden. Detta innebär att även en vattentömning av Stekenjokkgruvan under fem månader inte kommer att orsaka någon onaturlig påverkan på vattendragets hydromorfologi, och därmed heller inte heller påverka fiskens lek- och uppväxtförhållanden. Eftersom strandvegetationen är anpassad för varierande flödes- och vattennivåförhållanden är den inte känslig för de ändrade flöden och vattennivåer som kan uppkomma i samband med tömningen.

Sammantaget visar detta att det är möjligt att tömma hela gruvan under fem månader utan någon betydande påverkan på miljön i Stikkenjukke. Beroende på hur tömningsplanen utformas kan tömningen dock komma att ske under flera sådana perioder, vilket innebär ett lägre tillkommande flöde under en längre tid.

5 Flödet i Saxån

Som har redovisats i både MKB:n och ovan kommer den planerade verksamheten medföra en grundvattenavsänkning som i sin tur kan medföra påverkan även på ytvatten. Den samlade påverkan på ytvatten som uppkommer bedöms dock bli mycket liten med hänsyn till berget egenskaper och det stora vattenöverskott som råder i området. I avsnitt 6.2 i bilaga 1 utvecklas detta resonemang ytterligare avseende Saxån.

Sammanfattningsvis visar Bolagets utredningar att länshållningens eventuella inverkan på grundvattenbildning till och utströmning från berg inom påverkansområdet sannolikt har ingen, eller endast marginell, betydelse för flödet i Saxån oavsett årstid. Även under pågående länshållning kommer de naturliga variationerna i Saxåns flöde att styras av variationer vad gäller nederbörd, lufttemperatur, och tillhörande processer som snösmältning och evapotranspiration,

och inte av grundvattenbildningen till berg. Grundvattenbildningen till berg är dels liten i förhållande till nettonederbörden, och den kan vidare förväntas vara relativt konstant över tid. Tack vare en kombination av att länshållningen kommer att ske på ett stort djup, att berget bedöms ha låg vattengenomsläpplighet och att det råder ett vattenöverskott i ytsystemet bedöms länshållningen inte påverka flödet i Saxån och med det orsaka torrläggning eller bottenfrysning.

Till denna bedömning tillkommer att den del av Levigruvan som ligger inom Saxåns avrinningsområde kommer att brytas ut först mot slutet av gruvbrytningen. Innan så sker kommer Bolaget att ha skaffat sig en än bättre och praktisk kunskap om påverkan från länshållningen i gruvan och i det fall påverkan – i motsats till den kunskap som Bolaget nu har – ej kan uteslutas, kan erforderliga åtgärder vidtas. Sammantaget görs därför bedömningen att gruvdriften i Levi inte kommer att påverka de hydrologiska förhållandena i övre Saxån på ett sätt som påverkar frekvensen av eventuell bottenfrysning i vattendraget. Såvitt avser Stekenjokk Syd kommer inte påverkan att uppkomma alls i detta avseende.

6 Påverkan på hydrologin

Den hydrologiska påverkan som verksamheten bedöms ge upphov till och den eventuella påverkan på skyddade naturtyper och arter i Natura 2000-området har redovisats i avsnitt 6.7 och 6.8 i MKB:n. Den bedömda grundvattenpåverkan som länshållning av gruvorna kan komma att orsaka och den efterföljande risken för påverkan på ytvattensystemet har därtill beskrivits ytterligare i denna komplettering.

I avsnitt 7.2 i bilaga 1 sammanfattas Bolagets bedömning av risken för påverkan på hydrologin och de värden som skyddas i Natura 2000-området. Som framgår häri bedöms risken för påverkan på hydrologiskt känsliga naturtyper som en följd av grundvattenavsänkningen kunna uppkomma inom ett mindre område nära gruvorna. Som har angetts ovan bedöms detta område uppgå till 50 meter från respektive gruva. Det utgör en mycket liten del av Natura 2000-området och endast en mycket liten andel av myrarna, som är den naturtyp som bedöms kunna påverkas av grundvattenavsänkningen, är belägna i detta område. Som har angetts ovan är hela koncessionsområdet för Stekenjokk Syd beläget utanför Natura 2000-området, vilket innebär att grundvattenavsänkningen från denna gruva i princip inte alls berör Natura 2000-området.

Tack vare vattenöverskottet i området bedöms påverkan på hydrologin i ytsystemet bli mycket begränsad. Det gäller både den påverkan som kan uppkomma på myrar belägna inom avsänkingsområdet och själva Saxån. Såvitt avser just risken för påverkan på myrarna har Bolaget låtit genomföra en kompletterande utredning avseende myrarnas historiska utbredning, se bilaga 2. Som framgår härav har myrarnas utbredning i princip inte ändrats sedan 1970. Detta måste rimligen innebära att den gruvbrytning som skedde i området 1976–1988 inte har medfört en långsiktig påverkan på myrarna. Som framgår av figur 9 i bilaga 1 är större delen av de myrar som är belägna inom det beräknade påverkansområdet från de gruvor som omfattas av denna

ansökan även belägna inom det beräknade påverkansområdet för trycknivåsänkning i berg från den tidigare gruvverksamheten. Eftersom myrarna inom detta område finns kvar och är lika stora som innan gruvbrytningen skedde, finns det ingen anledning att befara att den planerade gruvbrytningen skulle medföra en annan typ av påverkan. Sammanfattningsvis bedöms risken för att verksamheten ska orsaka en otillåten skada på någon skyddad naturtyp därmed vara mycket liten.

7 Sammanfattande bedömning

Sammantaget visar Bolagets utredningar att den planerade verksamhetens hydrologiska och hydrogeologiska påverkan kommer att bli begränsad. Den tillfälliga påverkan som uppkommer vid tömningen av gruvan kommer inte att medföra någon påverkan på fisk eller strandvegetationen. Vad gäller övre Saxån bedöms flödet inte komma att påverkas av de föreslagna verksamheterna. En mindre avsänkning av grundvattnet inom en del av övre Saxåns avrinningsområde, som Levigruvan möjligen skulle kunna orsaka, bedöms inte öka risken för bottenfrysning i övre Saxån. Avsänkningen kommer dessutom endast att kunna uppkomma i slutskedet av verksamhetens bedrivande. Vid denna tid kommer Bolaget dessutom att ha skaffat sig en sådan erfarenhet av verksamheten genom bland annat det kontrollprogram som kommer att tas fram att en eventuell risk för påverkan kommer att kunna motverkas.

Såvitt avser avsänkningen av grundvattnet framgår av avsnitt 2 ovan en avsänkning om 0,1 meter bedöms ske upp till 50 meter från gruvan. Det område som kan påverkas av en grundvattenavsänkning är således mycket litet. Till det kommer att det stora vattenöverskottet i området motverka mycket av den negativa påverkan som kan uppkomma som en följd av en grundvattenavsänkning.

När det gäller påverkan på Natura 2000-området är det främst de myrar inom avsänkingsområdet som riskerar att påverkas negativt av den planerade verksamheten. Som har redovisats i bilaga 2 bedöms den tidigare gruvverksamheten emellertid inte ha medfört någon bestående negativ påverkan på våtmarker. Antingen för att någon påverkan aldrig uppkom, eller för att våtmarkerna har återetablerats efter att gruvverksamheten upphörde. Oaktat vad som är skälet, talar detta med styrka för att inte heller den planerade gruvverksamheten kommer att medföra någon bestående påverkan på någon av de naturtyper som omfattas av Natura 2000-området. Även om en påverkan skulle uppkomma som en följd av grundvattenavsänkningen, visar utredningarna att det bedömda påverkansområdet endast berör en mycket liten andel av den totala förekomsten av de skyddade naturtyperna i Natura 2000-området. Den påverkan som skulle kunna uppkomma kommer därmed att bli så begränsad att den inte kan anses skada de skyddade livsmiljöerna i Natura 2000-området. En sådan påverkan utgör därmed inget hinder mot att bevilja det ansökta tillståndet.

8 Utformningen av ansökan

Ansökan avser s.k. Natura 2000-tillstånd för två separata bearbetningskoncessioner och separata gruvor. Vilhelmina Minerals avsikt är att bedriva gruvverksamhet i båda gruvorna och de utredningar som har genomförts omfattar verksamheten i båda gruvorna. Även den infrastruktur som har planerats omfattar båda gruvorna. Som har redovisats ovan bedöms miljöpåverkan från båda gruvorna vara så begränsad att det inte ska råda något tvivel om att ett tillstånd enligt ansökan kan meddelas för båda gruvorna. Såvitt avser Stekenjokk Syd visar såväl Bolagets egna utredningar som erfarenheten från den tidigare gruvbrytningen att risken för en otillåten påverkan på Natura 2000-området är i princip obefintlig. Vad gäller Levi ger Bolaget utredningar stöd för att en negativ påverkan även från detta område bedöms bli mycket liten. Om Länsstyrelsen, trots detta skulle anse att den bedömda påverkan på verksamheten i Levi är så stor att en otillåten påverkan på Natura 2000-området skulle kunna uppkomma, vill Bolaget understryka att det är möjligt att bevilja tillstånd för verksamheten i Stekenjokk Syd. Ansökan är sålunda utformad så att prövningen av de två planerade gruvverksamheterna kan hållas isär, vilket innebär att tillståndet skulle kunna komma att omfatta bara den ena gruvan. Vilhelmina Mineral vill dock än en gång betona att Bolagets uppfattning är att tillstånd kan ges för all den verksamhet som omfattas av den aktuella ansökan.

9 Ärendets fortsatta handläggning

Vilhelmina Minerals uppfattning är att ansökan nu är så komplett att den kan kungöras.

Som ovan

VILHELMINA MINERAL AB, genom

Mikael Berglund
(enligt fullmakt)

Olof Hasselberg
(enligt fullmakt)